

Akademický senát se vyjádřil podle čl. 28 odst. 2 písm. a) Statutu Mendelovy univerzity v Brně ke směrnici rektora č. 2/2021, prevence a odhalování plagiátů, dne 21. září 2021.

Ke změnám směrnice rektora č. 2/2021, prevence a odhalování plagiátů, se akademický senát podle čl. 28 odst. 2 písm. a) Statutu vyjádřil dne 16. října 2023.

ÚPLNĚ ZNĚNÍ
SMĚRNICE REKTORA
2/2021

Prevence a odhalování plagiátů

Určeno:	fakultám, vysokoškolskému ústavu a celoškolským a rektorátním pracovištím	čj.:	UM/19106/2023-1	ze dne:	7. 11. 2023
Vlastník předpisu:	prorektor pro vzdělávací činnost a kvalitu				
Zpracovatel předpisu:	Oddělení pro vzdělávací činnost				
Schvalovatel předpisu:	rektor	Schváleno dne:		8. 11. 2023	
Počet stran:	7	Počet příloh:	0	Platnost ode dne:	13. 11. 2023
				Účinnost ode dne:	21. 11. 2023
				Zneplatněno dne:	

Záznam o revizích

Datum revize	Závěr revize	Revidoval	Datum příští revize

Záznam o změnách

Číslo	Článek	Popis změny	Schválil, dne
1	Čl. 2 odst. 6	V článku 2 odstavci 6 se text „U habilitační práce plní úkoly vedoucího určený proděkan a ustanovení týkající se závěrečných prací se uplatní přiměřeně.“ mění a doplňuje na text „U habilitační práce plní úkoly vedoucího určený proděkan. Ustanovení týkající se závěrečných prací se uplatní pro habilitační práce přiměřeně.“	prorektor pro vzdělávací činnost a kvalitu, 16.10.2023
	Čl. 2 odst. 7	Článek 2 se doplňuje o odstavec 7 ve znění „Umělá inteligence je schopnost strojů napodobovat lidské schopnosti, jako je	

	uvažování, učení se, plánování nebo kreativita. Umělá inteligence umožňuje technickým systémům reagovat na vněmy z jejich prostředí, řešit problémy a dosahovat určitých cíl.“
Čl. 3 odst. 3	V článku 3 odstavci 3 se text ve znění „normalizovanou stranu“ mění na text „normostrana“.
Čl. 3 odst. 4	V článku 3 odstavci 4 se text ve znění „normalizovanou stranu“ mění na text „normostranu“.
čl. 4 odst. 1	V článku 4 odstavci 1 se text ve znění „Zvýšená pozornost je této problematice věnována v doktorských studijních programech.“ mění na text „V doktorských studijních programech je této problematice věnována zvýšená pozornost.“
Čl. 7 odst. 1	V čl. 7 odstavci 1 se ruší text ve znění „Je-li míra podobnosti 25 % a vyšší, je e-mail zaslán rovněž vedoucímu ústavu, na kterém byla bakalářská, diplomová nebo disertační práce vypracována. Jestliže byl vedoucí ústavu upozorněn e-mailem na vysokou míru podobnosti závěrečné práce, vyžádá si od vedoucího závěrečné práce jeho stanovisko a všechny použité podklady, řádně celý případ posoudí a zpracuje písemné vyjádření, které je prostřednictvím příslušného studijního oddělení připojeno k zápisu o státní závěrečné zkoušce.“
Čl. 7 odst. 2 Čl. 7 odst. 3	Text ve znění „vedoucí“ se nahrazuje textem ve znění „vedoucí práce“.
Čl. 7 odst. 4	Text ve znění „v příslušném kritériu“ se ruší.
Čl. 7 odst. 5	Text ve znění „proděkanovi“ se nahrazuje textem „děkanovi“.
Čl. 9	Směrnice se doplňuje o článek 9 s názvem ve znění „Využívání umělé inteligence na univerzitě“.
Čl. 9 odst. 1	Článek 9 se doplňuje o odstavec 1 ve znění „Univerzita akceptuje racionální, uvědomělé a etické využívání umělé inteligence studenty a zaměstnanci. Cílem je při využití umělé inteligence dodržet vysoký akademický a etický standard.“
Čl. 9 odst. 2	Článek 9 se doplňuje o odstavec 2 ve znění „Před využitím nástrojů umělé inteligence by si uživatel měl osvojit znalosti potenciálních rizik i možnosti zabezpečení a ochrany osobních údajů.“
Čl. 9 odst. 3 písm. a), b), c), d)	Článek 9 se doplňuje o odstavec 3 ve znění „Základní zásady využití umělé inteligence na univerzitě“ a o písmena: a) s textem ve znění „jakékoliv nekritické přímé přebírání části textu, který nevytvoří sám autor, je neetické, porušuje akademické standardy a je principiálně stejné jako tzv. ghostwriting“; b) s textem ve znění „umělé inteligence by mělo být využíváno jako nástroje, který má autorům pomoci; přebírání výstupů nástrojů umělé inteligence nesmí nahrazovat vlastní kreativní a tvůrčí činnost autora“; c) s textem ve znění „části prací, ve kterých bylo využito umělé inteligence, musí být jasně označeny a použití tohoto nástroje přiznáno; v opačném případě se bude jednat o pokus o podvod“; d) s textem ve znění „autor přebírá veškerou odpovědnost za text a data, které umělá inteligence vytvoří; využitím umělé inteligence autor souhlasí s podmínkami poskytovatelů, včetně práce s citlivými údaji“.

Čl. 10	Název článku 10 ve znění „Závěrečná ustanovení“ se mění na text ve znění „Ustanovení přechodná a závěrečná“.
Čl. 10 odst. 3	Článek 10 se doplňuje o odstavec 3 ve znění „Toto znění předpisu je jeho první změnou. Původní verze předpisu byla vydána pod č.j. UM/25002/2021-1 ze dne 26. října 2021.“
Čl. 10 odst. 4	Článek 10 se doplňuje o odstavec 4 ve znění „První změna této směrnice rektora nabývá platnosti dnem vyjádření akademického senátu.“
Čl. 10 odst. 5	Článek 10 se doplňuje o odstavec 5 ve znění „První změna této směrnice rektora nabývá účinnosti patnáctým dnem po jejím vyhlášení.“

Seznam souvisejících předpisů

Název předpisu	Místo odkazu	Odkazované části
Zákon č. 111/1998 Sb., zákon o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů	§ 47c odst. 2 písm. b)	Řízení na veřejné vysoké škole o vyslovení neplatnosti vykonání státní zkoušky nebo její součásti nebo obhajoby disertační práce
Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)	§ 1–29	Právo autorské a práva s ním související
Studijní a zkušební řád Mendelovy univerzity v Brně	Čl. 7 odst. 4 písm. c)	Další povinnosti studenta související se studiem
	Čl. 20	Bakalářská a diplomová práce
	Čl. 34	Disertační práce
Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce	§ 52 písm. g)	Výpověď daná zaměstnavatelem

Preambule

Tato směrnice rektora upravuje postup při prevenci a odhalování plagiátů v pracích studentů a zaměstnanců Mendelovy univerzity v Brně (dále jen „univerzita“) podle § 47c odst. 2 písm. b) zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o vysokých školách“), podle Části první zákona č. 121/2000 Sb., zákona o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorský zákon“), podle čl. 7, 20 a 34 Studijního a zkušebního řádu Mendelovy univerzity v Brně a podle § 52 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“).

Článek 1 Úvodní ustanovení

Tam, kde jsou v této směrnici udělována práva a ukládány povinnosti děkanovi, je v případě vazby na studijní programy, které nejsou uskutečňovány na fakultách, vykonává rektor.

Článek 2 Vymezení pojmů

- (1) Plagiátorství je definováno jako využití jiného díla, vcelku nebo zčásti, cizího či vlastního, bez řádného uvedení odkazu na toto dílo.
- (2) Za plagiátorství je považováno i odevzdání původního díla vypracovaného jinou osobou vlastním jménem a bez uvedení této osoby, a to bez ohledu na to, zda skutečný autor dal k takovému jednání souhlas.
- (3) Za plagiátorství je považováno i nepřiznané upravování práce jinou osobou než autorem, pokud tyto úpravy jdou nad rámec oprav typografických a jazykových chyb a formátování.
- (4) Dílem podle odstavce 1 se kromě textu rozumí také vědecko-výzkumná data, algoritmy a programové kódy, obrázky, nákresy, schémata, grafy, mapy, tabulky, audio, video, případně další formy, v nichž je zaznamenáno duševní vlastnictví. Za využití tohoto díla je kromě přímé kopie považována i napodobenina díla, např. parafráze textu, překlad díla anebo využití struktury či myšlenky díla.
- (5) Seminární práce je autorské dílo, jehož odevzdání je od studentů požadováno jako podmínka pro ukončení předmětu.
- (6) Závěrečná práce je bakalářská práce, diplomová práce, doktorská disertační práce nebo habilitační práce ve smyslu zákona o vysokých školách. Závěrečnou práci vede vedoucí práce, dále jen „vedoucí“. U disertační práce plní úkoly vedoucího školitel. U habilitační práce plní úkoly vedoucího určený proděkan. Ustanovení týkající se závěrečných prací se pro habilitační práce uplatní přiměřeně.
- (7) Umělá inteligence je schopnost strojů napodobovat lidské schopnosti, jako je uvažování, učení se, plánování nebo kreativita. Umělá inteligence umožňuje technickým systémům reagovat na vněmy z jejich prostředí, řešit problémy a dosahovat určitých cílů.

Článek 3 Základní principy

- (1) Plagiátorství je závažným prohřeškem proti zásadám akademické etiky. Všichni členové akademické obce univerzity přijmou adekvátní opatření k jeho prevenci a odhalování, jak je dále upřesněno v této směrnici.

- (2) Při posuzování závažnosti plagiátorství a navazujících opatření se přihlíží zejména k jeho rozsahu a úmyslu.
- (3) Za plagiátorství malého rozsahu je považováno takové plagiátorství, kde převzatá část díla netvoří podstatnou část práce a zároveň délka jakékoliv souvislé převzaté části nepřesahuje jednu normostranu.
- (4) Za plagiátorství velkého rozsahu je považováno takové plagiátorství, kde převzatá část díla tvoří podstatnou část práce, nebo délka souvislé převzaté části přesahuje jednu normostranu.
- (5) Za neúmyslné plagiátorství je považováno plagiátorství pramenící z neznalosti či nedbalosti, např. nepřesné citování použitých literárních zdrojů, neúmyslné opomenutí citace použitého literárního zdroje. V opačném případě je plagiátorství považováno za úmyslné.

Článek 4

Vzdělávání v oblasti plagiátorství

- (1) Garant studijního programu odpovídá za to, že studenti jsou v rámci svého studia řádně a prokazatelně seznámeni s problematikou plagiátorství, se zásadami správného odkazování na použité zdroje a s relevantními ustanoveními autorského zákona. V doktorských studijních programech je této problematice věnována zvýšená pozornost.
- (2) Ústav vědecko-pedagogických informací a služeb zajistí nejméně 4krát ročně školení studentů a zaměstnanců.
- (3) Vedoucí ústavu odpovídá za to, že všichni zaměstnanci, kteří vedou či oponují závěrečné práce nebo jsou jejich konzultanty, jsou řádně proškoleni v problematice prevence a odhalování plagiátorství.
- (4) Oddělení pro vzdělávací činnost zajistí nejméně 1krát ročně školení pro akademické pracovníky univerzity o problematice plagiátorství a jeho odhalování s využitím technických prostředků dostupných na univerzitě.

Článek 5

Opatření pro předcházení plagiátorství u studentů

- (1) Ve všech materiálech, které vyučující předkládají studentům, např. prezentace k přednáškám, skripta, e-learningové materiály atp., jsou povinni řádně uvádět všechny použité zdroje, včetně převzatých obrázků.
- (2) Každý student předkládající závěrečnou práci je povinen přijmout taková opatření, aby minimalizoval riziko neúmyslného plagiátorství ve své závěrečné práci.
- (3) Je-li součástí ukončení předmětu předložení textové seminární práce, garant předmětu je povinen zajistit, aby byly všechny předložené práce kontrolovány antiplagiátorským systémem. Vyučující jsou povinni vyžadovat explicitní prohlášení o originalitě seminární práce.
- (4) Všechny závěrečné práce vložené do příslušné aplikace univerzitního informačního systému UIS (dále jen „systém UIS“) jsou automaticky odeslány do systému na odhalování plagiátů.

Článek 6

Postup při odhalování plagiátorství v seminárních pracích

- (1) Vyučující, který hodnotí textovou seminární práci, vždy prostuduje protokol o podobnosti, a to bez ohledu na procento podobnosti prezentované systémem.

- (2) Vyučující si při posuzování práce všímá dalších indikátorů, které by mohly svědčit o tom, že práce nebo její část byla vypracována někým jiným než studentem, který ji předložil. Jedná se např. o gramatický rod, nesourodé formátování, nesourodý styl vyjadřování, nesourodá jazyková úroveň, používání neobvyklé terminologie, zřetelný nesoulad kvality a stylu práce s dřívějšími pracemi daného studenta apod.
- (3) Je-li v seminární práci odhaleno neúmyslné plagiátorství malého rozsahu, vyučující tuto skutečnost zohlední při hodnocení a studenta o této skutečnosti uvědomí.
- (4) Je-li v seminární práci odhaleno neúmyslné plagiátorství velkého rozsahu, je práce hodnocena jako nevyhovující a vyučující studenta o této skutečnosti uvědomí.
- (5) Je-li v seminární práci odhaleno úmyslné plagiátorství, bez ohledu na jeho rozsah je práce hodnocena jako nevyhovující a vyučující podává podnět k zahájení disciplinárního řízení.

Článek 7

Postup při odhalování plagiátů v závěrečných pracích

- (1) Po dokončení kontroly práce systémem na odhalování plagiátů generuje systém UIS automaticky e-mailovou zprávu, která je zaslána vedoucímu.
- (2) Vedoucí práce vždy prostuduje protokol o podobnosti, a to bez ohledu na procento podobnosti prezentované systémem. Při posuzování práce si všímá dalších indikátorů, které by mohly svědčit o tom, že práce nebo její část byla vypracována někým jiným než studentem, který ji předložil. Jedná se např. o gramatický rod, nesourodé formátování, nesourodý styl vyjadřování, nesourodá jazyková úroveň, používání neobvyklé terminologie, zřetelný nesoulad kvality a stylu práce s dřívějšími pracemi daného studenta apod. Vedoucí práce nemůže udělit zápočet za předmět týkající se závěrečné práce dříve, než prostuduje protokol o podobnosti předložené závěrečné práce.
- (3) Vedoucí práce a priori považuje předloženou práci za původní dílo studenta. V případě podezření, že práce nebo její část je plagiátem, toto podezření projedná s vedoucím ústavu či jinou osobou, kterou děkan příslušné fakulty řešením těchto případů pověřil.
- (4) Je-li v závěrečné práci odhaleno neúmyslné plagiátorství malého rozsahu, sníží vedoucí hodnocení a uvede tuto skutečnost v posudku.
- (5) Je-li v závěrečné práci odhaleno úmyslné plagiátorství nebo plagiátorství velkého rozsahu, nedoporučí vedoucí práci k obhajobě, neudělí zápočet za předmět týkající se závěrečné práce a zároveň podává podnět děkanovi k zahájení disciplinárního řízení. Je-li takové plagiátorství odhaleno až během státní závěrečné zkoušky nebo obhajoby disertační práce, je práce hodnocena jako nevyhovující. Předseda komise nebo jím pověřená osoba odpovídá za předání této informace příslušnému děkanovi fakulty.
- (6) Je-li úmyslné plagiátorství nebo plagiátorství velkého rozsahu v závěrečné práci odhaleno až po obhajobě závěrečné práce, pak ten, kdo toto plagiátorství odhalil, podává děkanovi podnět k zahájení řízení o vyslovení neplatnosti vykonání státní závěrečné zkoušky podle § 47c zákona o vysokých školách. Tato povinnost neplatí v případě, že doba uplynulá od obhajoby bakalářské nebo diplomové práce je delší než zákonem stanovená lhůta, v níž lze řízení o odebrání titulu zahájit.

Článek 8

Prevence a odhalování plagiátorství ve výsledcích tvůrčí činnosti

- (1) Každý pracovník podílející se na publikaci výsledků tvůrčí činnosti je povinen přijmout taková opatření, aby minimalizoval riziko neúmyslného plagiátorství ve svých publikacích.

- (2) Kontaktní osoba publikace odpovídá za to, že před publikováním projde výsledek systémem pro odhalování plagiátů. Tato povinnost je automaticky splněna, pokud vydavatel jednoznačně deklaruje plošnou kontrolu takovým systémem na svých webových stránkách.
- (3) Je-li plagiátorství odhaleno v již publikované práci, pak autor v součinnosti s vydavatelem adekvátním způsobem zajistí nápravu.
- (4) Úmyslné plagiátorství velkého rozsahu ve výsledcích tvůrčí činnosti je považováno za hrubé porušení pracovní kázně podle § 52 písm. g) Zákoníku práce.

Článek 9 Využívání umělé inteligence na univerzitě

- (1) Univerzita akceptuje racionální, uvědomělé a etické využívání umělé inteligence studenty a zaměstnanci. Cílem je při využití umělé inteligence dodržet vysoký akademický a etický standard.
- (2) Před využitím nástrojů umělé inteligence by si uživatel měl osvojit znalosti potenciálních rizik i možnosti zabezpečení a ochrany osobních údajů.
- (3) Základní zásady využití umělé inteligence na univerzitě:
 - a) jakékoliv nekritické přímé přebírání části textu, který nevytvoří sám autor, je neetické, porušuje akademické standardy a je principiálně stejné jako tzv. ghostwriting;
 - b) umělé inteligence by mělo být využíváno jako nástroje, který má autorům pomoci; přebírání výstupů nástrojů umělé inteligence nesmí nahrazovat vlastní kreativní a tvůrčí činnost autora;
 - c) části prací, ve kterých bylo využito umělé inteligence, musí být jasně označeny a použití tohoto nástroje přiznáno; v opačném případě se bude jednat o pokus o podvod;
 - d) autor přebírá veškerou odpovědnost za text a data, které umělá inteligence vytvoří; využitím umělé inteligence autor souhlasí s podmínkami poskytovatelů, včetně práce s citlivými údaji.

Článek 10 Ustanovení přechodná a závěrečná

- (1) Touto směrnicí rektora se ruší směrnice rektora č. 7/2019, vydaná pod čj. 13401/2019-921 ze dne 19. června 2019.
- (2) Tato směrnice rektora nabývá účinnosti dnem vyhlášení.
- (3) Toto znění předpisu je jeho první změnou. Původní verze předpisu byla vydána pod č.j. UM/25002/2021-1 ze dne 26. října 2021.
- (4) První změna této směrnice rektora nabývá platnosti dnem vyjádření akademického senátu.
- (5) První změna této směrnice rektora nabývá účinnosti patnáctým dnem po jejím vyhlášení.

prof. Dr. Ing. Jan Mareš
rektor